

Groen gas is geen gas, ofwel: de profane verrassing van 2020

Posted on 4 januari 2020 by Jan Zandbergen

Er zijn gemeenten die het hoofd koel houden en de hype van de aardgasangst weten te overwinnen. Die doen wat het kabinet hoogst ongewenst vindt, maar net niet helemaal kan verbieden. Met een beroep op Zwaarwegende Redenen is er ontsnappen mogelijk. Neem nou De Wolden.

Alkmaar werd beroemd in de vaderlandse geschiedenis omdat daar ooit de victorie begon. Dat was tegen de Spanjaarden, die als eersten de btw invoerden in de Lage Landen. Tien procent op alle handelstransacties. Een koopje, zou je nu zeggen. Dat betalen wij al over onze sperziebonen en over de meeste andere zaken ruim het dubbele.

Maar die Tiende Penning was wel de trigger om tachtig jaar oorlog tegen de overheid te voeren. Protestanten onthoofden is tot daaraan toe, maar hoge lasten betalen willen de Nederlanders niet. De toenmalige Nederlanders, moet ik erbij zeggen.

Meppel is het nieuwe Alkmaar, de plaats waar de klimaatwet (feitelijk de Tiende

Penning van onze tijd) voor het eerst scheurtjes begon te tonen. Na een hausse van mislukte transitieprojecten (Amsterdam, Purmerend, Zutphen—de lijst is langer) lijkt er iets te gaan kraken in het houtwerk van de klimaattafels.

Zwaarwegende Redenen

In Meppel (eigenlijk De Wolden, een aanpalende gemeente waar je ze vermoedelijk niet bozer kunt krijgen dan ze Meppelaars te noemen) besloot de gemeente om het aardgasverbod voor nieuwbouw te trotseren door een beroep te doen op een tot nu toe onneembare wettelijke hobbel: de uitzondering op grond van Zwaarwegende Redenen.

Kort en goed: De Wolden wordt uitgezonderd van de beruchte wijziging in de Gaswet waarin de aansluitplicht voor nieuwbouw op het landelijke aardgasnet op 1 juli 2018 is geschrapt. De formulering 'geen aansluitplicht' klinkt vrijblijvender dan zij is, omdat er een suggestie van uit gaat dat een en ander mogelijk niet verplicht, maar dan toch vermoedelijk wel vrijwillig kan worden aangesloten. Dat is niet zo.

De Wolden

In de praktijk is 'geen verplichting' een verbod, omdat wettelijk alleen netbeheerders een nieuwe gasaansluiting mogen verzorgen. En die doen dat niet, omdat het 'niet verplicht' is. En derden mogen het niet. Game, set en match.

De enige uitzondering op de Gaswet is de Zwaarwegende Reden, die tot nu altijd formeel werd afgewezen, zijnde niet Zwaarwegend genoeg. De gemeente De Wolden doet thans een beroep op de uitzonderingsclausule op vier gronden: men heeft de ambitie om 100% groen gas te leveren (wat iets anders is dan aardgas, al is het scheikundig gezien vrijwel identiek); de optie om in de toekomst te kunnen overstappen op waterstof; de keuzegelijkheid als ook de goede balans tussen kosten en baten.

Bewoners zijn slaaf van de gemeente

Met die goede balans tussen kosten en baten wordt de rechter effectief op afstand gehouden. Veel transitieprojecten sneuvelen omdat ze domweg te duur zijn: de kosten lopen gierend uit de hand. Als bewoners vervolgens naar de rechter stappen omdat ze duurder uit zijn dan in de optimistische gemeentelijke brief stond die men

in eerste instantie kreeg toegestuurd, worden ze in het gelijk gesteld: de transitie mag qua kosten niet hoger uitvallen dan voorgespiegeld, een belofte die in verreweg de meeste gevallen onhoudbaar is.

En dat is weer vanwege de brandende ambitie van ambtenaren en bestuurders om het beste jongetje van de klimaatklas te zijn, in plaats van dienstwillige dienaren van de civitas. 'Civil servant', zoals de gemeenteambtenaar in het Engels heet, betekent letterlijk: 'slaaf van de gemeente'. Maar in de praktijk zijn vooral de bewoners van de gemeente de slaven.

De keuzevrijheid als argument is ook een dingetje. Als in de ene gemeente zaken worden toegestaan of gunsten worden verleend moet dat ook voor andere gemeenten gelden, omdat ze voor het rijk gelijk zijn.

Wat de ene gemeente doet...

Om de gedachten te bepalen: afgelopen jaar kreeg ik een keurige brief van de ontvanger van de gemeentebelastingen die me meldde dat de aanslag voortaan in negen termijnen betaald mocht worden in plaats van vier (of vijf of zes—juiste aantal ben ik even kwijt). In de toelichting kwam de motivatie zeer uitvoerig aan bod: er was door bepaalde bewoners geklaagd dat in een andere gemeente men in meer termijnen mocht betalen. De klagers wensten in dit geval dezelfde regeling. De brief legde uit dat de gemeente in zo'n geval niets anders kan doen dan dezelfde ruimhartige regeling toe te passen, omdat gemeenten voor de wet gelijk zijn.

En om nu even terug te gaan naar De Wolden: als men in één gemeente succesvol een beroep kan doen op Zwaarwegende Redenen om van de Gaswet af te stappen, kan dat in andere gemeenten ook. Anders gezegd: als de De Wolden kan zeggen: we willen het bestaande aardgasnet gebruiken en zelfs uitbreiden omdat we groen gas (en mogelijk later waterstofgas) willen leveren aan bestaande oudbouw en aan toekomstige nieuwbouw, dan mogen andere gemeenten datzelfde argument ook gebruiken.

Vuur-angst bij de overheid

De angst voor aardgas bij de overheid lijkt een poging om fysiek vuur zo ver mogelijk uit te bannen, in elk geval tot waar het niet meer zichtbaar is. Aardwarmte is het resultaat van een aardkern van vloeibaar ijzer, geen pretje om languit in te

vallen. Ook de zon is niet altijd een vriend, zoals ze in Australië weten.

De trend is steeds vaker dat warmte van ver moet komen, omdat daarmee de problemen ook ver weg zijn. Zoals vuilnis dat je over de schutting bij de burens gooit. Onze burens zijn in dit geval Azië, waar ons onverwerkbare plastic heen wordt gestuurd. Die gooien het vervolgens in zee, waarna wij het idee hebben dat we er alles aan gedaan hebben. Maar het is wel ons plastic dat daar in zee drijft.

Ook waar gas verboden wordt, is het er toch

Bij transitieprojecten zie je keer op keer dat er linksom of rechtsom aardgas wordt gebruikt, maar dan door de warmteleverancier Jupiter, omdat het de os, lees: de particuliere bewoner niet is toegestaan. Ook wie zijn Tesla 3000 (de best verkochte auto van 2019) oplaadt, gebruikt datzelfde vermaledijde aardgas, want 79% van alle opgewekte energie in Nederland is van fossiele bronnen. Aardgas is niet heilig of ideaal, maar we kunnen het domweg niet missen, omdat er voorlopig geen alternatief is.

De gemeenteambtenaar die uit deugdzaamheid de particuliere gaskraan dichtdraait is als de klassieke gereformeerde die zijn televisieantenne van oudsher op het dak van de burens placht te zetten: verder weg is beter. De wens om het aardgas af te schaffen is ten diepste een geloofsartikel van de jongste religie op aarde: de politieke zelfaanbidder, die een God is in het diepst van zijn gedachten. En ze zitten vooral bij D66 en GroenLinks.